

у овом броју

Управљање трошковима заштите
животне средине **стр. 1**

Циљеви одрживог развоја и
општине **стр. 2**

Е-рециклажа 2010 **стр. 3**

др Татјана Стевановић

редовни професор на
Катедри за рачуноводство,
математику и информатику,
на Економском факултету,
Универзитета у Нишу.
Предаје предмете
Специјална рачуноводства,
Управљачко рачуноводство,
Рачуноводство трошкова и
Рачуноводство финансијских
институција на основним
академским студијама, као и
предмете Стратегијско
управљачко рачуноводство и
Менаџмент перформанси на
мастер академским
студијама.

УПРАВЉАЊЕ ТРОШКОВИМА ЗАШТИТЕ ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ У ФУНКЦИЈИ ПОБОЉШАЊА ЕКОЛОШКЕ ПЕРФОРМАНСЕ ПРЕДУЗЕЋА

Утицај пословних активности на животну средину може се посматрати са аспекта области утицаја (ваздух, вода, подземно загађење), места утицаја (вода за пиће, земљиште и станишта угрожених врста) и глобалних локација (океан, атмосфера, земљиште). С друге стране, велики број загађивача, укључујући и оне токсичне природе, утиче на пословне активности. С тим у вези, потребне су бројне рачуноводствене и нерачуноводствене дисциплине за анализу ефеката коришћења енергије и материјала, одлагања отпада, еколошких трошкова, осигурања, казни, као и за доношење управљачких одлука и састављање рачуноводствених извештаја. Укључивање еколошких питања у пословну политику компанија захтева инклузију низа активности као што су капитално буџетирање и буџетирање трошкова, мерење финансијских и нефинансијских перформанси, рачуноводствена контрола и обрачун трошкова (Yakhou, Dorweiler, 2004).

Извештаји еколошког рачуноводства намењени су за интерне потребе - обезбеђивањем информација о заштити животне средине релевантних за доношење одлука о ценама, контролу режисијских трошкова и капитално буџетирање, као и за екстерне потребе, обелодањивањем информација од интереса за јавност и друштвену заједницу. Еколошко управљачко рачуноводство (енгл. *Environmental Management Accounting-EMA*) се дефинише као процес идентификовања, прикупљања, евалуације, анализе, интерног извештавања и коришћења информација о токовима материјала и енергије, трошковима заштите животне средине и других информација неопходних за доношење пословних и финансијских одлука о заштити животне средине. ЕМА анализира еколошке трошкове и финансијске бенефите заштите животне средине. ЕМА обезбеђује и информације о повећању капиталних и оперативних трошкова насталих због набавке опреме за контролу загађења, као и информације о трошковима у вези са плаћањем еколошких такси. Такође, у анализу и извештавање су укључене и могуће еколошке иницијативе, које се односе, на пример, на поштовање подстицајних прописа (Stevanović et al., 2011).

Рачуноводство трошкова заштите животне средине се развијало током времена као значајан део еколошког рачуноводства. Значај увођења рачуноводства трошкова

заштите животне средине првенствено се огледа у утврђивању реалних трошкова пословања, као и ради сагледавања утицаја на активности компанија са еколошког аспекта. С једне стране, примена АБЦ приступа, рачуноводства трошкова заштите животне средине, има за циљ да утврди узрочнике трошкова на нивоу јединице производа (Schaltegger, Burit, 2000, 2000). С друге стране, рачуноводство трошкова заштите животне средине усмерено је у правцу превенције загађења као једне од најпогоднијих стратегија за управљање еколошким перформансама компаније.

Трошкови заштите животне средине могу се класификовати на различите начине (у поједине или у све типичне категорије трошкова) у зависности од потреба конкретне компаније. Успешност еколошког рачуноводства не зависи само од тачне класификације укупних или еколошких трошкова (конвенционални, индиректно скривени трошкови, контингент, трошкови имиџа/репутације) који се јављају у компанији, већ и од чињенице да је важно обезбедити да релевантне информације буду доступне онима којима су потребне, и то у временском периоду када су им неопходне (USEPA, 1995). У годинама које долазе, развој и имплементација нових пословних стратегија у циљу суочавања са изазовима на пољу заштите животне средине биће од круцијалног значаја за компаније. Рачуноводство трошкова заштите животне средине и додатно образовање о животној средини имаће кључну улогу у овом процесу.

Референце:

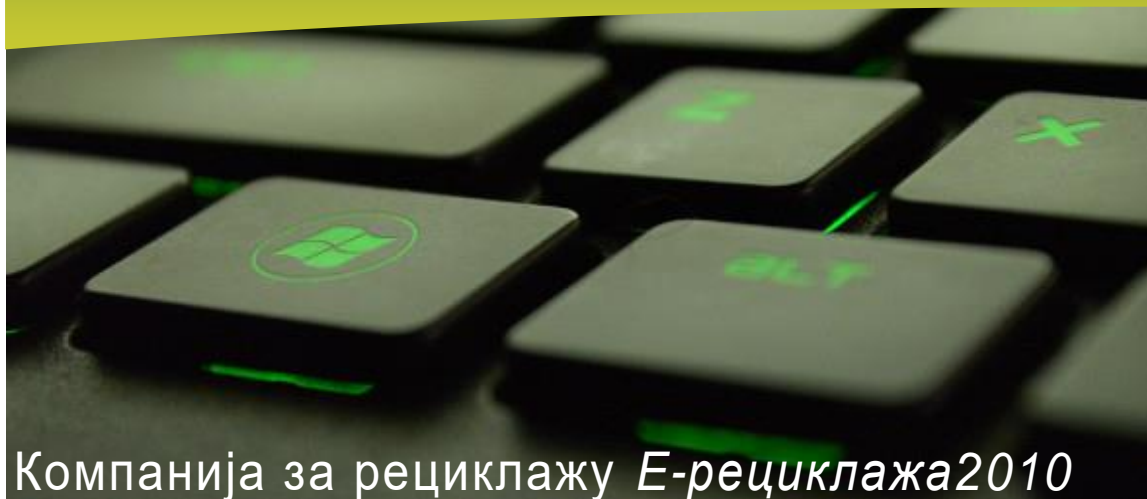
Schaltegger S., Burit R. (2000). *Corporate Environmental Accounting: Issues, Concepts and Practices*. Greenleaf.

Stevanović, T., Radukić, S., Stanković, J. (2011). The role of management accounting in measuring and monitoring ecological efficiency. Contemporary issues in economics, business and management. Kragujevac: University of Kragujevac, Faculty of economics, pp. 445-458.

United States Environmental Protection Agency, Office of Pollution Prevention and Toxics (1995). *An Introduction to Environmental Accounting as a Business Management Tool: Key Concepts and Terms*, Washington, <https://www.epa.gov/sites/production/files/2014-01/documents/busmgt.pdf>.

Yakhou, M., Dorweiler, V. (2004). Environmental accounting: an essential component of business strategy. *Business Strategy and the Environment*

Компанија за рециклажу *Е-рециклажа2010*

Е-рециклажа 2010 је водећа компанија у управљању опасним и неопасним отпадом. Лиценцирана је од стране Министарства заштите животне средине за сакупљање, транспорт, складиштење и третман електричног и електронског (ЕЕ) отпада. Такође, поседује интегралну дозволу за сакупљање и третман опасног отпада и неопходне АDR дозволе за транспорт. Мисија компаније је да, користећи најсавременију технологију и машине за рециклажу, све врсте електронског отпада, који се по Закону о управљању отпадом класификује као опасан отпад, уклони из природе, кроз сигуран, ефикасан и друштвено одговоран начин. Незаконите технике одлагања и рециклирања опасног електронског отпада, а посебно расхладних уређаја, доводе до цурења токсичних угља и гасова у еко-систем. Фреон неповратно уништава озонски омотач, доприноси настанку озонских рупа и изазива климатске промене, а амонијак и канцерогена угља из електромотора девастирају земљу и воду. Зато је компанија *Е-рециклажа 2010* отворила у септембру 2012. године постројење за рециклажу фрижидера и другог електронског отпада, прво те врсте на

Балкану и прво у југоисточној Европи које комбинује рециклажу расхладних уређаја и другог ЕЕ отпада на начин на који се у овој индустрији рециклаже представља као *BAT* (енгл. *best available technology*) у целом свету.

Компанија рециклира око 15.000 тона годишње свих категорија ЕЕ отпада. Сам процес је сертификован, сигуран и поуздан. Наиме, компанија је сертификована за област сакупљања, транспорта, складиштења и третмана електричног и електронског отпада стандардима: ISO 9001, ISO 14001 и ISO 450001 од стране сертификационог тела TÜV SÜD Management Service GmbH Минхен.

Резултат рециклаже је рециклат високог степена чистоће који се одмах користи као сировина. Бакар, алуминијум, гвожђе, АБС пластика, стакло и многи други материјали излазе из фабрике спремни за поновну употребу.

У Заводу за интелектуалну својину Републике Србије признат је мали патент под називом: „Носач ланаца за универзални унакрсно-циркулаторни уситњивач“ и велики патент под називом „Систем за надгледање механичког оптерећења универзално унакрсно-циркулаторног уситњивача“,

а *Е-рециклажа 2010* има и заштићен индивидуални жиг, тј. знак који користи као лого.

Током 2010. године у компанији је посао нашло преко 200 запослених. Компанија је формирала и десет нових локалних фирми, чији је већински власник, у намери да допринесе развоју малих компанија које ће се бавити сакупљањем отпада. Компанија свакодневним акцијама са невладиним организацијама, школама и другим организацијама подстиче развој свести локалне средине и друштва уопште о важности очувања и заштите животне средине. Унапређењем и сталним усавршавањем знања кроз едукацију запослених и едукацију окружења, доприноси бољем разумевању и подстицању корисних идеја, иновација, акција и свих врста активности јавности.

Компанија *Е-рециклажа 2010* се труди да одржи водећу позицију у области рециклаже, да сав отпад са територије Републике Србије збрине на адекватан начин, као и да постане регионални лидер у третману електричног и електронског отпада, што је уједно и визија којој компанија тежи.

Крај отпада за пур пену

На тржишту још увек постоји огромна количина расхладних уређаја на крају радног века који садрже полиуретанску (пур) пену у изолационом материјалу. Пур пена једног расхладног уређаја има значајан потенцијал глобалног загревања, који је могуће смањити правилним одлагањем изолационе пене.

Компанија *Е-рециклажа* у сарадњи са Глобалним фондом за животну средину, Министарством заштите животне средине и UNDP–ом је носилац пројекта под називом „Крај отпада за пур пену“. Пројектна идеја доприноси напорима промовисања кружне економије (попут претварања отпада-расхладних уређаја у сировине) и директном смањењу ослобађања једног од најпотентнијих гасова са ефектом стаклене баште у атмосферу (Ф гасови).

У првој фази, уклањање око 10 тона фреона ће довести до смањења емисије 16.525 тона CO2 годишње. Такође, пур пена која остаје након издвајања фреона претвориће се у потпуно нови производ-тзв. апсорбент који се може користити за сакупљање бензина и нафте, у случају њиховог неконтролисаног изливања у животну средину (доприноси тиме спречавању ненамерног сагоревања фосилног горива и емисија гасова са ефектом стаклене баште).

Source: <https://www.ereciklaza.com/>

Предстојећи догађаји

• Студијска посета компанији Johnson Electric доо Ниш

Пословну праксу компаније Johnson Electric доо Ниш представиће Никола Благојевић, координатор програма приправника, и Марко Стојановић. Презентација ће се одржати у просторијама Економског факултета у Нишу и након тога учесници ће моћи да лично разговарају са представницима компаније.

• Међународна научна конференција на Универзитету у Нишу

Циљ конференције "Sustainable Finance, Insurance and Reporting: Principles, Practices and Challenges" је да окупи академску заједницу, пословни свет и креаторе политика ради размене информација, искустава и резултата истраживања о следећим темама: Одрживе финансије и корпоративно управљање, Осигурање за инклузивни и одрживи раст, Будућност корпоративног извештавања у одрживој економији. Више информација могуће је пронаћи на следећем линку: <http://sufin.ni.ac.rs/>

• Округли сто на тему Иновациони трендови и праксе одрживости у индустрији осигурања

Гости предавачи округлог стола су професор Karel Van Hulle, господин Горазд Чибеј, директор Агенције за надзор осигурања у Словенији и Michael Brandstetter, Менаџер за ЕУ и међународне послове у аустријском удружењу осигурања. Више информација могуће је пронаћи на следећем линку: <http://sufin.ni.ac.rs/>

With the support of the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Подршка Европске комисије за израду ове публикације не представља одобрење њеног садржаја који одражава искључиво ставове аутора. Европска комисија се не може сматрати одговорном за било какву употребу информација изнетих у овој публикацији.

Johnson Electric Niš

Johnson Electric Ниш је део Johnson Electric Групе. Фабрика у Нишу производи електромоторе за све индустрије, пре свега за аутомобилску.

Од отварања у септембру 2014. године до данас, фабрика у Нишу се континуирано развија и данас се састоји од 23,000 m² производне хале и има преко 1,700 запослених.

Компанија је овладава процесом бризгања пластике, штанцања, премазивања, стругања, ливења под притиском и тиме вертикално интегрисала највећи део производње компоненти.

Erasmus+ Programme

Jean Monnet Activities

Jean Monnet Academic Modules

Project Reference:

611831-EPP-1-2019-1-RS-EPPJMO-MODULE

